

Asia: VN/14704/2024

## **Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi**

### Lausunnonantajan lausunto

#### **Tiivistelmä lausunnon keskeisestä sisällöstä**

Tehy lausuu yhdessä Kuntoutusohjaajat ry:n, Suomen Lastenhoitoalan ammattilaiset ry:n, Suomen Sairaanhoidajat ry:n, Suun terveydenhoidon ammattilaiset ry:n kanssa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Ehdotetuilla toimilla ei tulla saavuttamaan toivottuja säästöjä. Oppivelvollisilla opiskelijoilla on harrastuneisuuden kautta hankittua osaamista samankaltaisesti kuten aikuisilla. Kun harrastuneisuuden tuoma osaaminen tunnustetaan ja tunnustetaan edelleen aikuisten osalta, ovat oppivelvolliset opiskelijat eriarvoisessa asemassa. Näkemyksemme mukaan esityksessä arvioitu ajan säästyminen opettajalta muuhun ohjaustyöhön on yliarvioitu. Näin ollen sen mukanaan tuomat säästötavoitteet eivät tule toteutumaan.

Vastustamme ehdotusta tavoitteellisista opiskelijavuosista päättämisestä, koska se johtaa sosiaali-, terveys- ja kasvatustalouden opiskelejä paikkojen vähenemiseen.

Kannatamme lukiolakia koskevaa säädösehdotusta.

Rahoituksesta annettua lakia koskevat säädösehdotukset tulisivat pahentamaan entisestään kestänyt työvoimapulaa sosiaali-, terveys-, ja kasvatustaloudella.

#### **Ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia koskevat säädösehdotukset**

Lähtökohtaisesti ammatillisen koulutuksen lain mukaisesti opiskelija hankkii vain sitä osaamista, mitä häneltä puuttuu. Näytössä hän voi osoittaa osaamisensa. Jos esimerkiksi harrastuksissa hankittu

osaaminen on tutkinnon perusteiden mukaan opiskelijalla hallinnassa, hän voi edetä joka tapauksessa näyttöön nopeammin.

Huomioitavaa on, että edelleen oppivelvollisilla opiskelijoilla on harrastuneisuuden kautta hankittua osaamista samankaltaisesti kuten aikuisilla. Kun harrastuneisuuden tuoma osaaminen tunnustetaan ja tunnustetaan edelleen aikuisten osalta, ovat oppivelvolliset opiskelijat eriarvoisessa asemassa. Näin ei luonnollisesti voi olla.

Näkemyksemme mukaan esityksessä arvioitu ajan säästyminen opettajalta muuhun ohjaustyöhön on yliarvioitu. Näin ollen sen mukanaan tuomat säästötavoitteet eivät tule toteutumaan. Koulutuksen järjestäjille on varmasti reformin (2018) jälkeen muodostunut ainakin sosiaali- ja terveysalalla sujuvat hyvät käytännöt sekä sopimukset, miten opiskelijoiden harrastuneisuutta tunnustetaan ja tunnustetaan. Siksi selvittelyihin kuluva aika lienee minimaalinen. Sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon suorittajista noin puolet on aikuisopiskelijoita, jolloin oletetut säästövaikutukset kutistuvat entisestään. Vuonna 2023 sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon suoritti 11454, joista oppivelvollisia oli 2934. Oppivelvollisten määrä vaihteli koulutuksenjärjestäjittäin kuudesta oppivelvollisesta 195:een. Säästöt ja muuhun ohjaustyöhön jäävä aika jäänee vaatimattomaksi.

Tehdyt leikkaukset kokonaisuutena heikentävät koulutuksenjärjestäjien resursseja, siksi tämä pykälämuutos ei helpota koulutuksenjärjestäjien tilannetta mitenkään eikä siten vapauta aikaa opetukseen.

Esityksen kirjaus luopua ammatillisen koulutuksen järjestäjän velvollisuudesta laatia tutkintokohtainen osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelma aiheuttaa huolta ammatillisen koulutuksen laadunvalvonnan toteutumisesta. Vaarana on, että koulutuksen sisältö voi olla erilaista eri oppilaitoksissa, jolloin osaaminen voi olla erilaista eri oppilaitoksista valmistuvilta. Ammatillisen koulutuksen puutteellinen laadunvalvonta saattaa heikentää opetuksen ja osaamisen tasoa valtakunnallisesti. Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelma toimii työkaluna koulutuksen järjestäjän laadunhallintatyössä eikä siksi ole oikea säästökohde.

## **Lukiolakia koskevat säädösehdotukset**

Kannatamme säädösehdotusta: Nuorille tarkoitettuun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvia opintoja järjestettäessä koulutuksen järjestäjän tulee olla yhteistyössä opiskelijoiden huoltajien kanssa. Huoltajille on annettava riittävän usein tietoa opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä.

Säädösehdotuksessa pitää kuitenkin huomioida, että opiskelijat ja huoltajat pääsevät jatkossakin vaikuttamaan heitä koskeviin päätöksiin sekä oppimisympäristöön. Yhteistyön merkitys kodin ja

koulun välillä on merkittävä oppivelvollisuusikäisillä, joten tiedonkulun tulee olla sujuvaa, vaikka tehdään muutoksia.

## **Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia koskevat säädösehdotukset**

Vastustamme Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia koskevaa säädösehdotusta 9 a §. Vaikeassa sosiaali-, terveys- ja kasvatusalalan työvoimapulassa ei voi leikata rahoitusta siten, että kuntien rahoitusosuus olisi vuonna 2025 se euromäärä, joka saadaan, kun vuoden 2024 indeksitarkistetusta kuntien rahoitusosuudesta vähennetään 57,4 miljoonaa euroa.

Vastustamme ehdotusta tavoitteellisista opiskelijavuosista päättämisestä, koska se johtaa sosiaali-, terveys- ja kasvatusalalan opiskelija paikkojen vähenemiseen. Vaikka on ilmeistä, että koulutuksenjärjestäjät eivät pysty pysymään tavoitteessaan. Lisäksi yli puolet sosiaali- ja terveysalan opiskelijoista on aikuisopiskelijoita. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että varainhoitovuoden 2025 rahoituksesta päätettäessä opiskelijavuosien määrä saa alittaa järjestämisluvassa määrätyn opiskelijavuosien vähimmäismäärän.

Nämä leikkaukset tulevat pahentamaan entisestään kestäväntöntä työvoimapulaa sosiaali-, terveys-, ja kasvatusalalla. Koska hallitus päätti 100 miljoonan euron leikkauksesta ammatilliseen koulutukseen siten, että se kohdentuu erityisesti jo aiemmin toisen asteen ammatillisen tutkinnon tai korkea-asteen tutkinnon suorittaneille aikuisille järjestettävään ammatti-, erikoisammatti- ja perustutkintokoulutukseen. Varainhoitovuonna 2025 leikkaus toteutetaan vähentämällä suoritepäätöksellä päätettäviä koulutuksen järjestäjän tavoitteellisia opiskelijavuosia. Kuitenkin arviolta noin 50 koulutuksen järjestäjällä leikkauksen kohdentamisessa tulisi vastaan järjestämisluvassa määrätty opiskelijavuosien vähimmäismäärä. Opiskelijavuosien vähimmäismäärät voitaisiin jättää huomiotta ainoastaan siinä määrin, että hallituksen päättämä määrärahan vähennys voidaan toteuttaa tarkoituksenmukaisella tavalla.

Kannatamme esitystä Perustamishankkeiden rahoitussuunnitelmasta.

## **Muut kommentit**

-

Coco Kirsi  
Tehy ry - Millariikka Rytönen      puheenjohtaja      Tehy ry